

Kaksoistutkinnon suorittaminen Ranuan lukiossa

Lukion rehtori Pasi Oikarinen, 22.12.2022

Kaksoistutkinnon suorittaminen

Lukion rehtori on yhdessä opettajakunnan kanssa aloittanut 1.8.2022 Ranuan lukion profiloitumistyön. Kaksoistutkinnon suorittamismahdollisuutta ovat samalla selvittäneet rehtori ja opinto-ohjaaja.

Syksyllä 2022 selvitettiin Ranuan lukion opinto-ohjaajan toimesta nykyisten 9. luokkalaisten hakutoiveita tulevassa yhteishaussa. Vastanneista 46 oppilaasta 21 oli ajatellut hakeutua lukioon (45%). Heistä 7 oli miettinyt vakavasti kaksoistutkintomahdollisuutta. Koulutusalasunnitelmat hajaantuivat niin, että mikään tietty koulutusala ei korostunut erityisesti. SOTE sai kaksi mainintaa, muut kukin 1.

Ranualla sijaitsevaan kristilliseen kansanopistoon oli suunnitellut menevänsä 14 oppilasta. Heistä kansanopiston jälkeen 11 oli suuntautumassa lukioon. Varmasti ammatilliselle puolelle perustutkintoa suorittamaan oli hakeutumassa 14 nuorta, suosituimpia koulutusaloja olivat SOTE (6) ja metsäala (4).

Ranuan kunnan vuonna 2022 jalkautettavassa kuntastrategiassa todetaan mm. seuraavaa:

”Varmistetaan henkilöstön osaaminen koulutusten kautta

Järjestetään koulutusta ja mentorointia liiketoiminnan digitalisaatiosta ja verkkokaupasta

Tarjotaan laadukkaat, monipuoliset palvelut ja mahdollisuudet harrastamiseen ja vapaa-ajan viettoon

Parannetaan lasten, nuorten ja perheiden palveluja, korostetaan lasten oikeuksien ja lapsiystävällisyyden toteutumista päätöksenteossa, varmistetaan lasten yksilöllisen oppimisen polut pitämällä ryhmäkoot maltillisina, huomioimalla yksilölliset tarpeet ja vahvistamalla yhdessä tekemisen toimintatapoja”

Kunnassa on puutetta REDU:n yhteistyöpalaverin ja elinkeinoseminaarin perusteella osaavasta henkilöstöstä mm. SOTE alalla (hoitotyöntekijät) ja matkailualalla. Ammatillisen koulutuksen tavoitettavuus Ranualta käsin on merkityksellistä paitsi toisen asteen opiskelijoiden kannalta (pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevat nuoret) myös aikuisopiskelijoiden kannalta. Ammatillisten täydennyskoulutusten joustava opiskelu ranualaisista yrityksistä ja työpaikoilta käsin mahdollistaisi kuntastrategian tavoitteisiin vastaamisen. Työssäoppimisjaksot Ranualla, koskien sekä nuoria että aikuisia, edesauttavat pitovoiman kasvua paikkakunnalla.

Ranualaisten näkökulmasta korostuu 2-tutkinnon suorittamisessa se, kuinka käytännössä opiskelun rytmitys kahden oppilaitoksen välillä mahdollistuu. Käytännön ajankäytölliset haasteet tietäen on ymmärrettävää, että 2-tutkinnon suorittajia on ollut tähän asti Ranualla vähän. Ne, jotka ovat lähteneet esimerkiksi Rovaniemelle ammatilliseen koulutukseen ovat tähän asti käyneet lukio-opinnotkin siellä. 2-tutkinnon suorittaminen hyödyntäen Ranuan lukion opetusta mahdollistuu, jos ammatillisen puolen koulutuksenjärjestäjä ja lukiokoulutuksen järjestäjä löytävät joustavat ratkaisut 2-tutkinnon toteutukselle kotipaikkakunnalla.

Eri paikoissa on ollut käytössä malleja, joissa opiskelija on vuorotellen jaksoilla eri oppilaitoksessa. Viikon koulupäiviä on myös jaettu oppilaitosten kesken esimerkiksi niin, että pe-ma ollaan lukiolla (ammatilliset omatoimisesti huolehtien), ja vastaavasti ti-to ammatillisessa (lukio-opinnot omatoimisesti huolehtien). Joissain lukioissa suunnitellaan viikkoon yhtä iltapäivää, jonne lukujärjestykseen saadaan aika muissa

oppilaitoksissa suoritettaville opinnoille. Yhden iltapäivän mallissa laajuuden puolesta mahdollistuvat vain tutkinnonosien suorittaminen ammatillisella, tai esimerkiksi yliopistojen kurkistuskurssit.

Kaksoistutkinnon järjestäminen kunnolla vaatii ohjaus- ja yhteistyön koordinoitiresurssia. Tarve tälle on molemmissa päissä sekä ammatillisella että lukiolla. Tästä ja luontoyrittäjyyden vaatimasta oppilaitosyhteistyön lisääntymisestä johtuen Ranuan lukio haki yhteistyössä Posion ja Pudasjärven lukioiden kanssa laatu- ja saavutettavuusohjelman erityisavustusta syksyllä 2022. Päätös avustuksesta tuli 19.12.2022 ja kolme kuntaa sai yhteensä 64800 euroa ns. MAURI-hankkeeseen. Ranuan lukio on päähakija ja hankerahan kohdentamisesta kuntien kesken päätetään tammikuussa 2023.

Opetushallituksesta selvitettiin opiskeluoikeuden määräytyminen, yhteishaun hakuprosessit, hyväksiluvut ja rahoituksen kohdentuminen. Toisen asteen oppilaitokseen haetaan perusopetuksen jälkeisessä yhteishaussa, jolloin opiskeluoikeus voidaan saada yhteen oppilaitokseen. Yhteishaussa haettaessa opiskelija voi ilmoittaa halukkuudestaan käydä kaksoistutkinto. Tämä ei hänelle tuo opiskeluoikeutta, vaan hänen tulee hakea esimerkiksi jatkuvassa haussa myös toiseen oppilaitokseen. Ranuan lukiolla on tämä (kaksoistutkintohalukkuuden kysyminen) valinta päällä yhteishaussa. Myös jatkuva haku Ranuan lukioon onnistuu ottamalla yhteyttä oppilaitokseen. Keväällä 2023 tehdään myös Opintopolkuun jatkuva haku auki.

Opetushallitus on määritellyt ammatillisiin YTO-opintoihin (yhteiset tutkinnonosat) hyväksi luettavat lukio-opintojaksot valtakunnallisesti. Muut hyväksiluvut tarkastellaan koulutusaloittain ja hyväksytään koulutuksen järjestäjän toimesta, jos ne vastaavat sisällöiltään jotain tutkinnonosaa/opintojaksoa. Lukiokoulutuksen rahoitus kohdentuu valtiosuueksina läsnäoleviin lukio-opiskelijoihin. Jos opiskelija aloittaa lukiossa, on hänen pääkoulunsa lukio ja siten myös valtiosuudet maksetaan koulutuksenjärjestäjänä toimivalle kunnalle, mikäli opiskelija on myös tilastointipäivinä (syyskuu ja tammikuu) läsnä. Koski -järjestelmässä on nykyään päivän tarkkuudella läsnäolot vain yhdessä oppilaitoksessa kerrallaan. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä on erilainen ja perustuu perusrahoituksen (läsnäolo) lisäksi suoritettuihin tutkintoihin tai tutkinnonosiin enemmän kuin lukion vastaava. Lukioille on rahoituksen puolesta enemmän merkitystä sillä, milloin opiskelija on läsnä lukiossa kuin ammatilliselle koulutukselle.

Toisen asteen opiskelija, joka on laajennetun oppivelvollisuuden piirissä, saa koulumatkatuen Kelalta yli seitsemän kilometrin koulumatkaan. Yli 100 kilometrin päähän opiskelemaan lähimpään toisen asteen oppilaitokseen menevät saavat majoituskorvauksen, mikäli heille ei tarjota maksutonta asuntolapaikkaa. Majoituskorvausta saava opiskelija on oikeutettu myös matkakorvaukseen. Mikäli asuntolassa asumisoikeutta ei ole viikonloppuisin, on hän oikeutettu matkakorvaukseen muiden edellytysten täytyessä. Sekä majoituskorvauksen, että matkakorvauksen myöntää koulutuksen järjestäjä.

Kaksoistutkinnon opiskelijan majoituskorvauksesta ja matkakorvauksesta voivat koulutuksen järjestäjät päättää ja sopia, mikäli opiskelija ei ole Kelan tukien piirissä. Esimerkiksi mallissa, jossa opiskelija olisi pe-ma lukiolla kotipaikkakunnallaan ja ti-to ammatillisella, näin voitaisiin tehdä.

Ammatillisen tutkinnon suoritusvaihtoehdot lukiokoulutuksen ohessa:

2-tutkinto

Varsinainen kaksoistutkinto (2-tutkinto) tarkoittaa sitä, että opiskelija opiskelee ammatillisen perustutkinnon ja kirjoittaa ylioppilaaksi. Hän ei lue koko lukion oppimäärää, vaan pelkästään kirjoittamista aineista kirjoituksiin vaadittavat opintojaksot. Kirjoitusaineita voi olla hänen itsensä valitsema määrä. Tosin ylioppilaaksi valmistumiseen tarvitaan vähintään viisi kirjoitettavaa ainetta, joista äidinkieli on pakollinen, muut tietyin edellytyksin vaihtoehtoisia.

Ranuan lukiossa suoritettaisiin lukio-opinnot esimerkiksi tilanteessa, jossa opiskelija on hakeutunut Rovaniemelle ammatilliseen koulutukseen. Opiskelu-oikeus voi olla molemmissa oppilaitoksissa. Yhteishaussa haetaan ammatilliselle ja siitä muodostuu valtion rahoitusperusteena oleva ensimmäinen koulu. Sitten opiskelija hakee opiskelu-oikeutta Ranuan lukiosta jatkuvan haun kautta.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjä maksaa Ranuan lukiolle sovitun summan opintojaksoa kohden lukio-opinnoista. Opiskelija saa lukion tietyistä opintojaksoista hyväksiluvut ammatillisen YTO-opintoihin (yhteiset tutkinnonosat). Nämä on valmiiksi määritelty Opetushallituksen toimesta valtakunnallisesti. Muista lukio-opinnoista on ammatillisen koulutusalaan riippuen mahdollista saada hyväksilukuja, mutta ne on katsottava ja päätettävä koulutusalaan kohtaisesti koulutuksen järjestäjän toimesta.

3-tutkinto

Kolmoistutkinto (3-tutkinto) lukio-opintojen aikana tarkoittaa sitä, että opiskelija lukee koko lukion oppimäärän ja kirjoittaa, saaden päästötodistuksen ja ylioppilastodistuksen lukiossa sekä suorittaa ammatillisen perustutkinnon.

Ranuan lukiossa suoritettaisiin lukio-opinnot, joihin hän on yhteishaussa hakeutunut ensisijaisesti. Siitä muodostuu valtion rahoitusperusteena oleva ensimmäinen oppilaitos. Sitten opiskelija hakee opiskelu-oikeutta ammatillisesta oppilaitoksesta jatkuvan haun kautta. Opiskelu-oikeus voi olla molemmissa oppilaitoksissa.

Opiskelija saa lukion tietyistä opintojaksoista hyväksiluvut ammatillisen YTO-opintoihin (yhteiset tutkinnonosat). Nämä on valmiiksi määritelty Opetushallituksen toimesta valtakunnallisesti. Muista lukio-opinnoista on ammatillisen koulutusalaan riippuen mahdollista saada hyväksilukuja, mutta ne on katsottava ja päätettävä koulutusalaan kohtaisesti koulutuksen järjestäjän toimesta.

Ylioppilastutkinto ja lukion oppimäärä Ranualla sekä tutkinnonosia ammatilliselta puolelta

Joissain tapauksissa lukion opiskelija voi olla kiinnostunut suorittamaan ammatilliselta puolelta vain tutkinnonosia. Tällainen voi olla hyödyllistä esimerkiksi tilanteessa, jossa hän haluaa tutustua johonkin koulutusalaan ja saada ammatillisen opinnot hyväksi luettua tai jopa hakukelpoisuutta tuottavina opintoina ammattikorkeakoulun väyläopintoihin. Väyläopinnot ovat kaikille avoimia opintoja, joita suoritetaan itsenäisesti lukion aikana tai yleensä lukion jälkeisenä ”välivuonna”. Ne tuottavat 15 op:n laajuisena puolestaan usein opiskelu-oikeuden ammattikorkeakouluun. Esimerkiksi koulutuspolku: lukio – lähihoitaja tutkinnonosat – väyläopinnot – sairaanhoitajaopinnot AMK:ssa.

Tutkinnonosat voivat tulla opintosuorituksina kyseeseen myös Luontoyrittäjyys-opintoihin liittyen. Työssäoppimista voidaan opinnollistaa ranualaisissa yrityksissä/työnantajilla. Tällöinkin tavoitteena voivat olla väyläopinnot.

Tutkinnonosien suorittaminen ammatilliselta ei vaadi välttämättä sopimista koulutuksen järjestäjien välillä, sillä kyseessä ei ole hankintamielessä tapahtuva yhteistyö. Ohjausyhteistyötä on kuitenkin mielekäästä tehdä molemmissa päissä. Opiskelijalla on oikeus lukea tutkinnonosia haluamansa määrä, mikäli hän on jatkuvan haun kautta valittu ammatilliselle. Valinta tapahtuu aina yhdenvertaisten periaatteiden mukaan, eikä siinä voi vaikuttaa esimerkiksi koulutusalan korkeat kustannukset.

Kesäkeskeyty

Lukion opiskelija voi lukion rahoituksen muuttumatta tehdä kesäloman aikana kesätöissä koulutus- tai oppisopimuksen työnantajan ja ammatillisen kanssa sekä olla läsnä silloin ammatillisella. Raha ei tässäkään liiku. Ammatillinen saa viiveellä tässä mallissa valtionosuutta. Lienee muistettava varmistaa läsnäolo syksyllä taas lukiolla (rehtori huomio). Käsitteellisesti koulutusopimus tehdään ammatillisen ja työnantajan sekä opiskelijan kanssa, mikäli palkkaa ei makseta. Mikäli maksetaan, tehdään oppisopimus.

Poissaolot

Toisen asteen valtionosuutta koulutuksen järjestäjä saa neljä vuotta. Samoin opiskelijan opintotukea maksetaan neljä vuotta. Sairauspoissaolojen ym. pidempien poissaolojen ajaksi opiskelu kannattaa keskeyttää, silloin kun on tällainen perusteltu syy. Opinto-oikeus ja tuet jatkuvat loppupäästä vastaavan ajan.

Käytännön opiskelun jaksottaminen

Lähiopiskelusta on sovittava koulutuksenjärjestäjien kanssa yhdessä. Järjestämistapa ja esimerkiksi jaksotus ei vaikuta rahoitukseen. Siis vaikka ammatillisella aloittanut olisi lukion tilastointipäivänä lukiossa läsnä, kun hänellä on ammatillinen tutkinto suorittamatta, rahaa lukiolle ei tule.

Esitys (Lukion rehtori):

Ammatillisen puolen koulutuksen järjestäjiltä kysytään millaisia toimivia käytännön malleja ja järjestelyjä heillä on tarjolla ranualaisille opiskelijoille kaksoistutkintoon Ranuan lukiossa. Kyseeseen voi tulla kaksoistutkinnon lisäksi myös kolmoistutkinto tai pelkkien tutkinnonosien suorittaminen lukion lisäksi.

Tämän jälkeen tehdään kaksoistutkinnon osalta yhteistyösopimus/-sopimukset, jossa myös rahaliikenne sovitaan. Koska opetuksen käytännön järjestämisen tapaan vaikuttaa mm. opiskelijan ammatillinen koulutusala, lukion lukujärjestykset, ammatillisten opintojen tarjonta, työssäoppimisjaksojen ajankohta ja suorituspaikka, myös paikalliset yrittäjät ja muita kunnan työnantajia otetaan mukaan. Tämän asian suunnittelu on mielekästä tehdä samalla kun ensi lukuvuoden lukion opetusta suunnitellaan keväällä 2023.

Samalla kun ammatillisten opintojen toteuttamismahdollisuudet ammatillisella sovitaan, voidaan tämä ottaa huomioon lukion omassa opintotarjonnassa (luontoyrittäjyys) ja lukujärjestyksissä mahdollisuuksien mukaan. Myös MAURI -hankkeen yhteistyömahdollisuudet lähikuntien kanssa otetaan samalla kertaa keväällä 2023 huomioon. Koska Ranuan kansanopiston kautta Ranuan lukioon mahdollisesti hakeutuvien määrässä on huomattavaa potentiaalia, otetaan kaksoistutkintosopimusten mietintään myös heidät mukaan.